

Iris Apfel

Törékeny kézfogással üdvözl Park Avenue-i lakásában. Üzletasszony, lakberendező, divatikon — ez a felsorolás azonban távolról sem tükrözi, mennyire inspiráló személyiség. Kilencvenéves, ez azonban csak számunkra meglepő, neki teljesen természetes. Otthona nem hivalkodó, nem óriási, minden felületét múltja apró emlékei, könyvei, plüssmackói borítják. Az előszobája falán festmény lóg, ami lehet, hogy Velázquez. De Iris nem akarja kideríteni, hogy eredeti-e, mert akkor nem lenne illendő bevallania, hogy csak azért vásárolta meg a képet, mert imádja rajta a rózsaszín szalagos kislányt nézegetni. Szeret mindent, amiben van valami fura, valami egyedi. Mint amilyen a piros árnyalatokban tündöklő, fából faragott kutya, amelyik a nappaliba lépve üdvözl, vagy a konyhai óra: alapvetően egy tányér, melyen egy élethű paradicsomos szendvics virít.

EGY IGAZI IKON

Apfel a védjegyének számító óriási, fekete keretes szemüvegét viseli, leggingst és egy western stílusú, férfiméretű farmeringet - az egyik vállán Miki egér lasszózik, a másikon Minnie tart egy pisztolyt. Otthon lazán szeret öltözni. „Az emberekben valótlan kép alakult ki rólam” - állapítja meg, arra célozva, hogy az elvárás szerint még shoppingolnia is a legelőkelőbb designerdarabokban kellene. Jobban kedveli az outiét üzleteket, a keresgélés élményét, a kincseket és csodabogár-darabokat. „Szeretek összeállítani különböző szettekét, megnyugtat.” így fordulhat elő, hogy a bolhapiacon talált kabátot egy Qing-dinasztia nyakékkal vagy egy tízdolláros farmert szőrös hótaposó csizmával és méregdrága, vintage Christian Dior haute-couture kabáttal kombinál. „Nem az a fontos, hogy mennyibe kerül, hanem hogy mi az — magyarázza. — Már nem vásárolok túl sokat, annyi mindenem van. De amikor rám jön a bolondóra, azt szoktam mondani, még mindig olcsóbban jövök ki, mint ha pszichológushoz mennék.

Az embereknek fogalmuk sincs arról, mennyire romboló tud lenni a divat a nők lelkére nézve. Egyáltalán nem olyan könnyed, laza valami, mint ahogyan azt sokan gondolják - mondja. - Nagyon is komoly dolog. Tükrözi, hogy mi zajlik a világban, benne van az adott kor gazdasága, szociológiája és pszichológiája. A stílus elárulja, kik vagyunk és kik akarunk lenni.” Iris Apfel saját definíciója szerint „öregedő sztárjelölt”, aki az elmúlt öt évben nőtte ki magát hatalmas divatguruvá. Mostanában négy nagy múzeumi kiállítás is bemutatta extrém stílusának krónikáját, designermunkásságáról pedig nagyszabású könyv jelent meg. Szürreális, de igaz bókkal kedveskedett neki a New York Magaziné is: a lap szerint ő az egyetlen ember,

akivel a tinédzser blogkirálynő, Tavi is szívesen shoppingolna. Azt gondolnánk, hogy a „gazdag özvegy” kliséjével állunk szemben, aki valószínűleg soha nem dolgozott, a férje vagyonából élt, és ezzel a háttérrel magabiztosan vállalja extrém külsejét. Pedig ennél messzebb nem is lehetnénk az igazságtól. Iris Apfel tökéletes megtestesítője a modern nőnek. Mindig is dolgozott, ráadásul már azelőtt letette névjegyt a világban, mielőtt sokunk egyáltalán megszületett volna. Férjével, Carllal olyan sikeresek voltak a textiliparban, hogy kilenc elnöki ciklust szolgáltak ki a Fehér Házban. Ma pedig - Apfel saját legnagyobb döbbenetére is - elfogultabb, mint valaha: ékszerkollekciója nemrég jelent meg a Yoox.com-on, kilátásban van egy, a nevével fémjelzett kozmetikai márka bevezetése és egy saját kollekció a Home Shopping Networkön.

Ja, és Albert Maysles rendező épp dokumentumfilmet forgat róla. Ráadásul vendégtanárként is megállja a helyét a Texasi Egyetemen. Amikor pedig nem az említettekkel foglalkozik, interjúkra és fotózásokra jár.

Iris Apfel, lánykori nevén Barrel, 1921 augusztusában született egy queensi zsidó családban. Lénye mégis inkább orosz emigráns nagyszüleit tükrözi, akik egy csónakkal érkeztek New Yorkba Minszk környékéről. Nagyapja mesterszabó volt („a gomblyukak géniusza”), sztoikus nagyanyja pedig „tisztaságmániás, aki minden háziasszonyi gént kihasznál”. Apja, aki egy üveg- és tükörüzletben tevékenykedett, igényesen öltözött, de leginkább anyja tűnt ki nagyszerű stílusával. „Kifogástalanul nézett ki, mint Windsor hercegnője.” Bár ügyvédnek tanult, örökölt egy butikot egy rosszul elsült üzletből. Imádta öltöztetni a lányát. Iris úgy emlékszik, négyéves volt, amikor először visszautasította a szalag színét, melyet anyja a hajába font. „Sikítottam, hogy nem passzol, nem passzol! Ma már utálok mindent, ami tökéletesen összeillik” -mondja.

Apfel örülségnek tartja, amikor mások azt mondják, mennyire inspirálóan hat rájuk, vagy hogy megváltoztatta az életüket.

„Valóban olyan szomorú kis életük volt azelőtt, hogy én belecsöppentem?” — teszi fel a kérdést. Ugyanakkor küldetésének érzi, hogy segítsen a nőknek helyreállítani az önbizalmukat és ezen keresztül megteremteni saját stílusukat. És hogy ő ki akar lenni? „Csakis én magam! Nagyon boldog vagyok a bőrömben. Azt teszem, amit szeretnék. A szívem határozza meg, hogy mi a következő lépés.”

Egy órával később már egy barátjának, Ralph Ruccinak a bemutatóján vagyunk a New York-i divathéten. Apfel tojásszín Rucci kabátot visel, mindkét karján feltűnő műanyag karperecek sorakoznak. Egy feketefehér, szőrméből készült Marni táskát és egy sétabotot is tart a kezében. A show-n már a magyar származású, még mindig aktív modellel, Carmen DelfOrefice-szel pózol („Nagy bátorság kell ahhoz, hogy közös fotón szerepeljek vele” - kommentálja Apfel), mielőtt el nem özönli az ismerős és ismereden hódoló tömege. „Psz, ezt nézze!” — suttogja, miközben már

elfoglaltuk a helyünket. Szörnyülködve néz egy nagydarab nőt fodros-bodros szettben, ami egy újabb Apfel-alaptételért kiált: „Tudja, mi a divatkatasztrófa? Amikor az ember tükörbe néz, és egy idegen bámul vissza rá.”

A divattal kapcsolatos lázadásai élete legfontosabb eseményeihez kapcsolódnak. Miután képzőművészetet tanult a New York Egyetemen és Wisconsin-ban, a biztoshoz ragaszkodó családjá egy tanárképző programba kényszerítette. Hogy feldobja a napjait, a jazz-ről írt dolgozatot, és összebarátkozott Duke Ellingtonnal. Az első találkozása Cári Apfellel 1947-ben történt egy nyaralás alkalmával. Cári azt mondta egy közös barátuknak, hogy Iris nagyon vonzó nő lenne, ha megmúttatná az orrát. Irist hidegen hagyta a kritika. Egy hónappal később Cári ismét látta őt a Fifth Avenue-n: férfiöltönyben, lapos, barna cipőben és egy érdekes kalapban sétált. A férfi követte, és hat hónapra rá össze is házasodtak. Ezt követően jöttek a nagyszerű hétköznapiak: elmélyedtek a lakberendezési bizniszben és beutazták az egész világot. „Még soha nem láttam annyi stílusos embert, mint Nápolyban, közvetlenül a II. világháború után. Szó szerint szőnyegbe burkolózva jártak-keltek, de megvolt bennük az elegancia” — emlékszik vissza.

A lakásába visszaérve izgatottan mutatja legújabb vállalkozását. Büszke a Yoox.com-nak tervezett ékszerkollekciónak, különösképpen egy kristály béka brossra. Három fő pillére van a kollekciónak: egy feltűnő, visszafogott árfekvésű; egy limited edition egyedi, elképesztő karkötőkkel és néhány egészen vad fülbevalóval; és 50 darab a saját, otthoni kollekciónak.

Ahogy előkapja a kézi festésű Oscar de la Renta kabátját, többek között a politikai nézeteiről is beszélünk - állítása szerint „szociálisan liberális, de pénzügyekben felelősségteljes”. Ami a hitét illeti: „Nem járok templomba, de hiszek Istenben.” És persze az is szóba kerül, miért nem vállalt gyereket: „Mert amikor anyám a nagyanyámra hagyott, amíg dolgozott, meglehetősen zokon vettem.” Valamint arról is mesélt, mások miért tartják olyan csodálatra méltónak: „Talán mert más vagyok, mint a többiek, és megmondom, amit gondolok? Vagy talán mert nagyon öreg vagyok?” A kérdésre, hogy lehet az, hogy 90 évesen ennyire képben van, jellegzetes humorával válaszolt: „Tulajdonképpen annyi a titok, hogy mindig elfoglaltam magam valamivel. Óriási bennem a kíváncsiság, és amíg fel tudok állni és mozogni, miért is ne folytatom?”

ELLE

FOTO: FRANCOIS DISCHINGER, PROFIMEDIA-RED DÓT RARE BÍRD OF FASHION: THE IRREVERENT IRIS APFEL, PUBUSHED BY THAMES & HUDSON

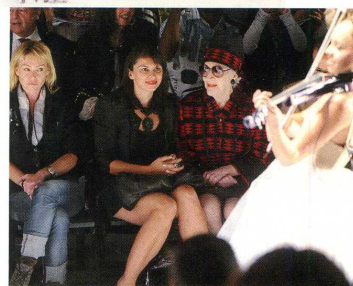
ELLE 2050 fővótrend

EGY IGAZI IKON

Olvasónk, a stílusos nő vajon hogyan látja magát kilencvenévesen? Íme Iris Apfel, aki már most úgy éli izgalmas mindennapjait, ahogyan mi szeretnénk majd.

Törékeny kézfogással üdvözöl Park Avenue-i lakásában. Üzletasszony, lakberendező, divatikon – ez a felsorolás azonban távolról sem tükrözi, mennyire inspiráló személyiség. Kilencvenéves, ez azonban csak számunkra meglepő, neki teljesen természetes. Otthona nem hivalkodó, nem óriási, minden felületét múltja apró emlékei, könyvei, plüssmackói borítják. Az előszobája falán festmény lóg, ami lehet, hogy Velázquez. De Iris nem akarja kideríteni, hogy eredeti-e, mert akkor nem lenne illendő bevallania, hogy csak azért vásárolta meg a képet, mert imádja rajta a rózsaszín szalagos kislányt nézegetni. Szeret mindent, amiben van valami fura, valami egyedí. Mint amilyen a piros árnyalatokban tündöklő, fából faragott kutya, amelyik a nappaliba lépve üdvözöl, vagy a konyhai óra: alapvetően egy tányér, melyen egy élethű paradicsomos szendvics virít.

A szemközti oldalon: Iris a Yoox.com számára saját maga által tervezett ékszerkollekcióban. Balra fent: egy Calvin Klein divatbemutatón 2011 februárjában. Balra: a FIT Couture Council díjátadón, Valentino divatbemutatója után, 2011. szeptember

EGY IGAZI IKON

► **Apfel a védjegyének számító óriási, fekete keretes szemüvegét viseli,** leggingst és egy western stílusú, férfiméretű farmeringet – az egyik vállán Miki egér lasszózik, a másikon Minnie tart egy pisztolyt. Otthon lazán szeret öltözni. „Az emberekben valótlan kép alakult ki rólam” – állapítja meg, arra célozva, hogy az elvárás szerint még shoppingolnia is a legelőkelőbb designerdarabokban kellene. Jobban kedveli az outlet üzleteket, a keresgélés élményét, a kincseket és csodabogár-darabokat. „Szeretek összeállítani különböző szetteket, megnyugtat.” Így fordulhat elő, hogy a bolhapiacra talált kabátot egy Qing-dinasztia nyakékkal vagy egy tízdolláros farmert szőrös hótaposó csizmával és méregdrága, vintage Christian Dior haute-couture kabáttal kombinál. „Nem az a fontos, hogy mennyibe kerül, hanem hogy mi az – magyarázza. – Már nem vásárolok túl sokat, annyi mindenem van. De amikor rám jön a bolondóra, azt szoktam mondani, még mindig olcsóbban jövök ki, mint ha pszichológushoz mennék.

Az embereknek fogalmuk sincs arról, mennyire romboló tud lenni a divat a nők lelkére nézve. Egyáltalán nem olyan könnyed, laza valami, mint ahogyan azt sokan gondolják – mondja. – Nagyon is komoly dolog. Tükrözi, hogy mi zajlik a világban, benne van az adott kor gazdasága, szociológiája és pszichológiája. A stílus elárulja, kik vagyunk és kik akarunk lenni.” Iris Apfel saját definíciója szerint „örege-dő sztárjelölt”, aki az elmúlt öt évben nőtte ki magát hatalmas divatguruvá. Mostanában négy nagy múzeumi kiállítás is bemutatta extrém stílusának krónikáját, designermunkásságáról pedig nagyszabású könyv jelent meg. Szürreális, de igaz bókkal kedveskedett neki a New York Magazine is: a lap szerint ő az egyetlen ember, akivel a tinédzser blogkirálynő, Tavi is szívesen shoppingolna. Azt gondolnánk,

hogy a „gazdag özvegy” kliséjével állunk szemben, aki valószínűleg soha nem dolgozott, a férje vagyonából élt, és ezzel a háttérrel magabiztosan vállalja extrém külsejét. Pedig ennél messzebb nem is lehetnénk az igazságtól. Iris Apfel tökéletes megtestesítője a modern nőnek. Mindig is dolgozott, ráadásul már azelőtt letette névjegyet a világban, mielőtt sokunk egyáltalán megszületett volna. Férjével, Carllal olyan sikeresek voltak a textiliparban, hogy kilenc elnöki ciklust szolgáltattak ki a Fehér Házban. Ma pedig – Apfel saját legnagyobb döbbenetére is – elfoglaltabb, mint valaha: ékszerkollekciója nemrég jelent meg a Yoox.com-on, kiállításban van egy, a nevével fémjelzett kozmetikai márka bevezetése és egy saját kollekció a Home Shopping Networkön. Ja, és Albert Maysles rendező épp dokumentumfilmet forgat róla. Ráadásul vendég-tanárként is megállja a helyét a Texasi Egyetemen. Amikor pedig nem az említettekkel foglalkozik, interjúkra és fotózásokra jár.

Iris Apfel, lánykori nevén Barrel, 1921 augusztusában született egy queensi zsidó családban. Lénye mégis inkább orosz emigráns nagyszüleit tükrözi, akik egy csónakkal érkeztek New Yorkba Minszk környékéről. Nagyjapja mesterszabó volt („a gomblyukak géniusza”), sztoikus nagyanyja pedig „tisztaságmániás, aki minden háziasszonyi gént kihasznál”. Apja, aki egy üveg- és tükörtüzetben tevékenykedett, igényesen öltözött, de leginkább anyja tűnt ki nagyszerű stílusával. „Kifogástalanul nézett ki, mint Windsor hercegnője.” Bár ügyvédnek tanult, örökölt egy bu-

Iris férje oldalán bejárta szinte az egész világot. Egyik kedvenc helye Capri volt (főnt). Lent, sárga ruhában: Iris a tavalyi CFDA Fashion díj átadásán New Yorkban. Az archív képeket Iris Eric Bomannak a róla szóló könyvéhez válogatta. A könyv címe: *The Rare Bird of Fashion – The Irreverent Iris Apfel* (A divat ritka madara – A tiszteletlen Iris Apfel)

tíkot egy rosszul elült üzből. Imádtá öltöztetni a lányát. Iris úgy emlékszik, négyéves volt, amikor először visszautasította a szalag színét, melyet anyja a hajába font. „Sikitottam, hogy nem passzol, nem passzol! Ma már utálok mindent, ami tökéletesen összeillik” – mondja.

Apfel örütségnek tartja, amikor mások azt mondják, mennyire inspirálóan hat rájuk, vagy hogy megváltoztatta az életüket. „Valóban olyan szomorú kis életük

volt azelőtt, hogy én belesöpöntenem?” – teszi fel a kérdést. Ugyanakkor küldetésének érzi, hogy segítsen a nőknek helyreállítani az önbizalmukat és ezen keresztül megteremteni saját stílusukat. És hogy ő ki akar lenni? „Csakis én magam! Nagyon boldog vagyok a bőrömben. Azt teszem, amit szeretnék. A szívem határozza meg, hogy mi a következő lépés.”

Egy órával később már egy barátjának, Ralph Ruccinak a bemutatóján

„TUDJA, MI A DIVATKATASZTRÓFA? AMIKOR AZ EMBER BELENÉZ A TÜKÖRBE, ÉS EGY IDEGEN BÁMUL VISSZA RÁ”

vagyunk a New York-i divathétén. Apfel tojásszín Rucci kabátot visel, mindkét karján feltűnő műanyag karperecek sorakoznak. Egy fekete-féher, szőrméből készült Marni táskát és egy sétabotot is tart a kezében. A show-n már a magyar származású, még mindig aktív modellel, Carmen Dell’Orefice-szel pózol („Nagy bátorság kell ahhoz, hogy közös fotón szerepeljek vele” – kommentálja Apfel), mielőtt el nem özönlí az ismerős és ismeretlen hódolóik tömege. „Pst, ezt nézzel!” – suttogja, miközben már elfoglaltuk a helyünket. Szörnyülködve néz egy nagydarab nőt fodros-bodros szettben, ami egy újabb Apfel-alaptételért kiált: „Tudja, mi a divatkatasztrófa? Amikor az ember tükörbe néz, és egy idegen bámul vissza rá.”

A divattal kapcsolatos lázadásai élete legfontosabb eseményeihez kapcsolódnak. Miután képzőművészetet tanult a New York Egyetemen és Wisconsinban, a biztoshoz ragaszkodó családja egy tanárképző programba kényszerítette. Hogy feldobja a napjait, a jazzről írt dolgozatot, és összebarátkozott Duke Ellingtonnal. Az első találkozása Carl Apfellel 1947-ben történt egy nyaralás alkalmával. Carl azt mondta

egy közös barátuknak, hogy Iris nagyon vonzó nő lenne, ha megmúttatná az orrát. Irist hidegen hagyta a kritika. Egy hónappal később Carl ismét látta őt a Fifth Avenue-n: férfiöltönyben, lapos, barna cipőben és egy érdekes kalapban sétált. A férfi követte, és hat hónapra rá össze is házasodtak. Ezt követően jöttek a nagyszerű hét-köznapok: elmélyedtek a lakberendezési bizniszben és beutazták az egész világot. „Még soha nem láttam annyi stílusos embert, mint Nápolyban, közvetlenül a II. világháború után. Szó szerint szőnyegbe burkolózva jártak keltek, de megvolt bennük az elegancia” – emlékszik vissza.

A lakásába visszaérve izgatottan mutatja legújabb vállalkozását. Büszke a Yoox.com-nak tervezett ékszerkollekciónak, különösképpen egy kristálybéka brosrára. Három fő pillére van a kollekciónak: egy feltűnő, visszafogott árfekvésű; egy limited edition egyedi, elképesztő karkötővel és néhány egészen vad fülbevalóval; és 50 darab a saját, otthoni kollekcijából.

Ahogy előkapja a kézi festésű Oscar de la Renta kabátját, többek között a politikai nézeteiről is beszélünk – állítása szerint „szociálisan liberális, de pénzügyekben felelősségteljes”. Ami a hitét illeti: „Nem járok templomba, de hiszek Istenben.” És persze az is szóba kerül, miért nem vállalt gyereket: „Mert amikor anyám a nagyanyámra hagyott, amíg dolgozott, meglehetősen zokon vettem.” Valamint arról is mesélt, mások miért tartják olyan csodálatra méltónak: „Talán mert más vagyok, mint a többiek, és megmondom, amit gondolok? Vagy talán mert nagyon öreg vagyok?” A kérdésre, hogy lehet az, hogy 90 évesen ennyire képben van, jellegzetes humorával válaszolt: „Tulajdonképpen annyi a titok, hogy mindig elfoglaltam magam valamivel. Óriási bennem a kíváncsiság, és amíg fel tudok állni és mozogni, miért is ne folytatnám?” ■